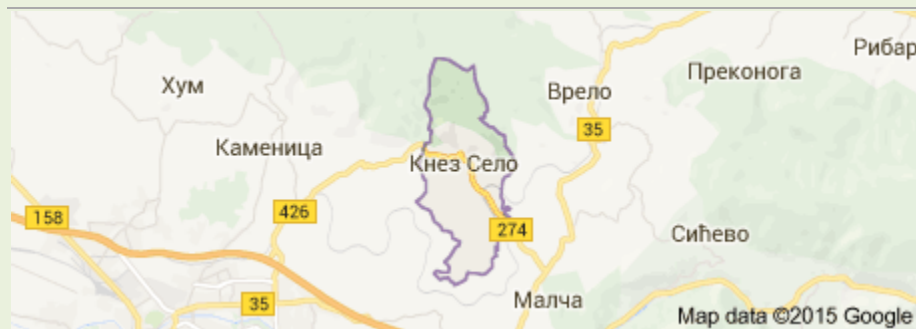

Кнез Село

Кнез Село је насељено место у градској општини Пантелеј на подручју града Ниша у Нишавском округу. Налази се североисточном рубу нишке котлине, на око 10 км од центра Ниша. Према попису из 2002. било је 926 становника (према попису из 1991. било је 932 становника).

Историја

Налази римског порекла указују на давну засељеност сеоског простора. На постојање Кнез Села и у словенском феудалном периоду посредно указује турски попис из 1498. године који га затиче као село са 29 домова, 10 неожењених и 5 удовичких домова. Зеамет је Ибрахим-бега из Ниша и даје приход од 5.182 акче. Према турском попису нахије Ниш из 1516. године, место је било једно од 111 села нахије и носило је исти назив као данас, а имало је 39 кућа, 6 удовичка домаћинства, 14 самачка домаћинства.[1] Након тешког периода проживљеног у аустро-турским ратовима, болештина, паљења у нишкој буни

1841. године и у рату 1876. године (када је становништво избегло у Србију и кроз две године се вратило), ослобођење је дочекало као осредње село. Крајем 19. века (1895. године) имало је 111 домаћинстава и 907 становника, а 1930. године у њему јуе живело 148 домаћинстава са 1101 становником.

После ослобођења од Турака, Кнез Село се развијало као ратарско-сточарско и виноградарско-воћарско село. Нарочито је виноградарство добило на значају. Свој пољопривредни карактер, најпре на преовлађујућим натуралним, а касније претежно на тржишним основама, задржало је иза Другог светског рата, а од 1965-70. године добија карактеристике приградског насеља. Током 1938/39. године у Кнез Селу је, 0,5 км западно од сеоског насеља, под Градцом, на надморској висини 450 м, почео да се гради бановински санаторијум за туберкулозу. Иако делимично коришћен већ уочи рата и током окупације, санаторијум је пуним капацитетом почео да ради по завршетку рата. Године 1969/70. интегрисан је са грудним одељењем Градске болнице и Антитуберкулозним диспанзером, а од 1982. године је у саставу Клинике за плућне болести Медицинског факултета у Нишу.

Релативна близина Ниша и добре саобраћајне везе (асфалт од 1970-72. године) подстакли су с једне стране исељавање, а с друге стране преоријентацију доброг дела становништва на непољопривредна занимања и мешовиту привреду. Порасла је дневна радна и школска миграција. Добре саобраћајне везе, повољна надморска висина, повољна инсолација и изванредне визуре на нишку котлину и Ниш подстакли су током седме и осме деценије 20. века интензивно откупљивање земљишта и грађење пољских кућа (викендица) од стране Нишлија, којих је крајем 1982. године било - изграђених или у градњи - око 60. Према подацима пописа у Кнез Селу су 1971. године живела 84 пољопривредна, 134 мешовита и 75 непољопривредних домаћинстава.

Храм светог пророка Илије у Кнез Селу

Црква светог Пророка Илије је освећена 1872. године за време нишког митрополита Виктора. Затезање Цркве јаким металним полугама у њеном темељном делу извршено је 1930. године. Црква је мањих димензија, правоугаоне основе, полуобличастог свода и полукружне апсиде. 2006. године је обновљена фасада и санирани су темељи Цркве. Комплетно је фрескописана. Мало освећење Цркве извршила је Његова Светост патријарх српски господин Иринеј уз саслужење епископа пожаревачко- браничевског др Игнатија.

У црквеној порти налази се и звоник подигнут у периоду од 1932. до 1936. године, на коме се налази споменик погинулим војницима из Кнез Села у Балканским и Првом светском рату. У порти се налази и црквена сала подигнута 1986. године.

Храм Успења Пресвете Богородице у Кнез Селу

Темељи Цркве из античког периода откривени су око 1920. године. На том месту мештани Кнез Села подигли су 1975. године без благослова епископа нишког неугледно здање, неадекватног облика и непримередног изгледа православне светиње. Црква није освећена.

Излетиште Градац

Клиника за плућне болести „Кнез Село“

У време изградње (1936-1937) ово је била највећа болница за плућне болести у краљевини Југославији. Као и многи други објекти изграђени у овом периоду у Нишу (приватни и јавни) и овај је изграђен у стили модерне. Инспирацију за његово обликовање вероватно треба тражити у Алтоовом санаторијуму у Паимију из 1932. године. На жалост име пројектанта није познато. Санаторијум је изградила нишка општина. Фотографија је из периода пре Другог светског рата.

Етно музеј

